

ЗМІСТ

СТІНА 11

Розділ 1

СТРАХ 15

Розділ 2

ФАНТАЗІЯ 30

Розділ 3

ГРА 46

Розділ 4

СИЛА 64

Розділ 5

НАДІЯ 86

Розділ 6

НЕВІГЛАСТВО 113

Розділ 7

ПРИГОДА 127

Розділ 8

БІЛЬ 140

Розділ 9

РУЙНУВАННЯ 157

Розділ 10

АЛХІМІЯ 175

Розділ 11

АДАПТАЦІЯ 191

Розділ 12

БАЖАННЯ 209

Розділ 13

ВІДДАНІСТЬ 231

Розділ 14

ВИБУХ 245

Розділ 15

ПЕКЛО 267

Розділ 16

МЕТА 283

Розділ 17

ДОСКОНАЛІСТЬ.....306

Розділ 18

ЗАКОЛОТ 326

Розділ 19

ВІДСТУП 345

Розділ 20

ПРИЙНЯТТЯ 362

Розділ 21

ЛЮБОВ 380

СТРИБОК.....389

ПОДЯКА.....396

ПОДЯКА ЗА СВІТЛИНИ.....397

СТІНА

Коли мені було одинадцять, батько вирішив, що в його майстерні потрібно звести нову стіну. Планували її чималою — майже шість метрів заввишки й так само завдовжки. Стара стіна поступово розсипалася, і батька нудило від одного погляду на неї. Проте наймати будівельників він не захотів, а натомість доручив проект будівництва мені та моему молодшому братові Гаррі, вважаючи, що це стане для нас добрим досвідом.

Стару стіну тато зносив теж самотужки. Пам'ятаю, з яким жахом я дивився на ту лячну порожнечу — тоді я був певен, що стіни там більше не буде ніколи й та діра залишиться з нами навіки.

Щодня впродовж майже року ми з братом після уроків простували до татової майстерні й цеглина за цеглиною зводили нову стіну. Ми абсолютно все робили власноруч — копали котлован для фундаменту, змішували будівельний розчин і носили важезні відра. Я й досі пам'ятаю пропорції того розчину, ніби це було вчора: дві частини цементу, одна частина піску й одна частина вапна. Гаррі в нас був відповідальним за шланги та постачання води. Перемішавши розчин лопатами, ми наливали його у два восьмилітрових відра та починали вкладати цеглу: кожний — окремо, зі свого боку. У нас не було ні арматури, ні опалубки: усе, що ми мали, — це простенький будівельний рівень із бульбашкою повітря посередині.

По-перше, будь-яка людина, якій хоч щось відомо про будівництво, відразу зрозуміє, що так стіни не зводять. А по-друге, для нас із братом то була справжня каторга. Сьогодні діти за таких ситуацій просто набирають номер служби захисту дітей. Та на тому не край, що ми постійно були виснажені, — процес будівництва тривав неприпустимо довго: з тим, що двоє дітлахів робили

протягом року, бригада дорослих будівельників упоралася б за кілька днів.

Ми працювали на вихідних, на свята, на літніх канікулах. Проте тато теж гарував без вихідних, тому й ми не мали права відпочивати. Не можу навіть полічити, скільки разів я в цілковитому розпачі дивився на ту порожнечу замість стіни й гадав, що ми ніколи в житті її не добудуємо. У моїй дитячій свідомості вона здавалася просто велетенською — нескінченні ряди мільярдів червоних цеглин, що тягнуться й тягнуться у темну безодню. Я був на сто відсотків упевнений, що з тими відрами цементу в руках постарію й помру. Я точно знав це. Проте батько не дозволяв нам зупинятися — ми мусили день у день мішати розчин, носити відра та класти цеглину до цеглини. Ми були там і в дощ, і в спеку, коли нам було сумно чи погано, коли нам потрібно було виконувати домашні завдання чи готуватися до контрольної — усе байдуже. Жодних виправдань. Ми з братом скаржилися та протестували, але батько на це не зважав. То була наша пастка, наше довічне ув'язнення — наша «Вічна стіна», стала й непорушна. Час плинув, Земля оберталася навколо Сонця, друзі приходили до нас і йшли, учителі виходили на пенсію — усе навкруги змінювалося. Усе, крім нашої недобудованої стіни. Вона була з нами завжди.

Одного ранку ми з Гаррі, втомлені та зневірені, бурчали особливо голосно.

— Навіщо нам узагалі будувати цю стіну? Це маячня якась. Ми ніколи її не закінчимо!

Почувши наші гучні скарги, тато кинув інструменти й підійшов до нас. Він вирвав у мене з руки цеглину й почав трусити нею перед нашими обличчями.

— Годі думати про цю трикляту стіну! — вигукнув він. — Стіни немає. Є тільки ось ця цеглина. І ваше завдання — покласти цю цеглину ідеально. Потім покласти наступну. А потім ще і ще одну. Не думайте про стіну. Одна цеглина — це все, про що ви маєте думати!

Закінчивши, тато повернувся до майстерні, а ми з Гаррі, перезирнувшись, похитали головами — «геть уже клепку втратив зі своєю стіною» — та знову взялися за лопати.

Деякі з найважливіших уроків у житті я засвоював, так би мовити, всупереч своїй волі. Спочатку я відчайдушно опирався

їм, але, зрештою, неминуче приймав важливу істину, на якій вони ґрунтувалися. Одним із таких уроків і була татова цегляна стіна.

Час тягнувся, здавалося, цілу вічність, та хоч як прикро було це визнавати, невдовзі я почав розуміти суть татових слів. Коли я зациклювався на стіні, місія здавалася мені нездійсненною, а процес — нескінченним. Проте коли я зосереджувався на одній цеглині, усе ставало набагато простіше. Я раптом збагнув: я знаю, що робити з цією бісовою цеглиною, — і точно знаю, що можу покласти її ідеально.

Минали тижні, стіна росла, і та лячна порожнеча поступово зменшувалася. Я почав замислюватися: виходить, лише від нашого сприйняття залежить те, яким здаватиметься нам завдання — нездійсненим або цілком посильним. Ви бачите велетенську стіну? Або ж окремі цеглинки, з яких вона складається? Хоч якою буде ваша мета — скласти іспит і вступити до коледжу, стати одним із найуспішніших у світі реперів або виконувати ролі в голлівудських блокбастерах, — у будь-якому з випадків цю грандіозну, здавалося б, недосяжну мету можна розбити на маленькі посильні кроки — крихітні «цеглинки», з яких і складається гігантська стіна.

Упродовж усієї своєї кар'єри я невідступно рухався вперед. Мій основний принцип — невтомна безкомпромісна праця. І сумнівно, що секрет мого успіху для когось стане несподіванкою: ти просто береш і кладеш цеглину. Ти розлучений? Поклади ще одну цеглину. Стрічка виявилася провальною? Поклади ще одну. Новий альбом майже не продається? Підведися й поклади цеглину. Шлюб тріщить по цілому? Просто поклади ще одну цеглину.

За останні тридцять років я, як і всі ми, теж пережив невдачі, втрати, приниження, розлучення та смерть близьких. Мені погрожували розправою, у мене відбирали гроші, у моє особисте життя нахабно втручалися, моя сім'я розвалювалася на шматки — але я щоразу підводився, замішував розчин і клав іще одну цеглинку. Хоч як ви наразі переймаєтеся, у вас завжди буде ще одна цеглина. Річ лише в тім, чи зможете ви знайти в собі сили підвестися та покласти її.

Колись я почув, що від імені, яким нарекли дитину, багато в чому залежить її подальша доля. Давши мені своє власне ім'я,

батько водночас надав мені величезну перевагу, яка й визначила все моє життя. Це була здатність підводитися з колін після падіння.

Він дав мені волю*.

То був холодний, похмурий день майже через рік після того, як ми з братом почали зводити стіну. До того часу вона стала таким звичним і невіддільним елементом мого життя, що я остаточно полишив думки про її завершення. Мені здавалося, що навіть коли ми її добудуємо, за нею відразу з'явиться нова чорна діра, яку ми знову муситимемо закладати цеглою. Однак того холодного вересневого ранку сталося дещо неймовірне: ми замішали останню порцію розчину, наповнили ним останнє відро й поклали останню цеглину.

Поки ми закінчували, тато стояв поряд і з цигаркою в зубах тихо спостерігав за нашою роботою. Поклавши останню цеглину, ми з Гаррі мовчки переглянулися, і брат знизав плечима. І що тепер? Може, нам пострибати від щастя? Якось порадіти чи відсвяткувати? Ми обережно відступили від стіни й стали по обидва боки від батька.

Якийсь час ми просто стояли там і втрюх дивилися на результати нашої річної праці.

Тато кинув недопалок на землю, загасив його, причавивши й покрутивши чоботом, видихнув дим із легень і, не відводячи погляду від стіни, тихо промовив: «А тепер лишень спробуйте мені сказати, що ви чогось не можете».

А потім розвернувся й мовчки пішов до майстерні.

---

* Will (англ.) — воля. — Тут і далі — прим. пер., якщо не зазн. ін.

СТРАХ

Я завжди вважав себе боягузом. Багато моїх дитячих спогадів так чи інак пов'язані з певними страхами: я боявся інших дітей, боявся здатися слабким, боявся осоромитися, боявся принижень.

Та найбільше за все я боявся свого тата.

Одного разу, коли мені було дев'ять, батько вдарив маму по голові так сильно, що вона впала. Я бачив, як вона спльовує кров. Та мить у батьківській спальні вплинула на мене набагато дужче, ніж будь-який інший випадок із мого подальшого життя. Саме завдяки їй я став тим, ким є сьогодні.

Усе, чого я відтоді досягнув — нагороди та відзнаки, світло прожекторів і слава, усі мої кінострічки та ролі, — частково було спробою вибачитися перед мамою за те, що того дня я нічого не вдіяв. За те, що тоді підвів її. За те, що не захистив її від батькової люті. За те, що був боягузом.

Особистість, знайома вам під іменем «Вілл Сміт», винищувач прибульців, кінозірка світового масштабу, — це всього лише образ. Продуманий до дрібниць і відшліфований до досконалості образ, за яким я ховаюся від світу. За яким я ховаю боягуза.

Батько був моїм героєм.

Його звали Віллард Керрол Сміт, але ми його називали «татусіо». Батько народився у Північній Філадельфії, і дитинство його припало на нелегкі 1940-ві. Його батько, мій дідусь, був власником невеликого рибного ринку, тому щодня працював із четвертої ранку до пізньої ночі. Моя бабуся була медсестрою і часто працювала в нічні зміни. Через це практично все дитинство тато провів на самоті — здебільшого вештаючись вулицями Північної Філадельфії, які змалечку загартовували його дух. Маючи